

'WAT? EEN FRAME BOUWEN? IK?'

BLAREN & DE GEUR VAN STAAL

EEN NIEUWE FIETS KOPEN IS GEWELDIG, JE FIETS SAMENSTELLEN EN IN ELKAAR ZETTEN IS HELEMAAL LEUK. MAAR ZOU HET NIET NÓG MEER VOLDOENING GEVEN ALS JE OOK ZELF JE EIGEN FRAME ZOU KUNNEN BOUWEN? LÉON VAN BON GING DE UITDAGING AAN; HIER IS ZIJN VERSLAG.

TEKST: LÉON VAN BON / FOTO'S: LÉON VAN BON PHOTOGRAPHY

Het is een geweldige film: *The Bucket List*. Jack Nicholson en Morgan Freeman stelen de show in deze komedie. Voor wie het nog niet wist: een bucketlist is een lijst van dingen die je in je leven gedaan moet hebben: je weet wel, parachutespringen, diepzeeduiken, een tattoo laten zetten en meer van dat soort zaken. Ik heb geen bucketlist. Ik zou ook niet 1, 2, 3 weten wat ik erop zou moeten zetten. "Zelf een frame bouwen", zei ooit iemand tegen mij.

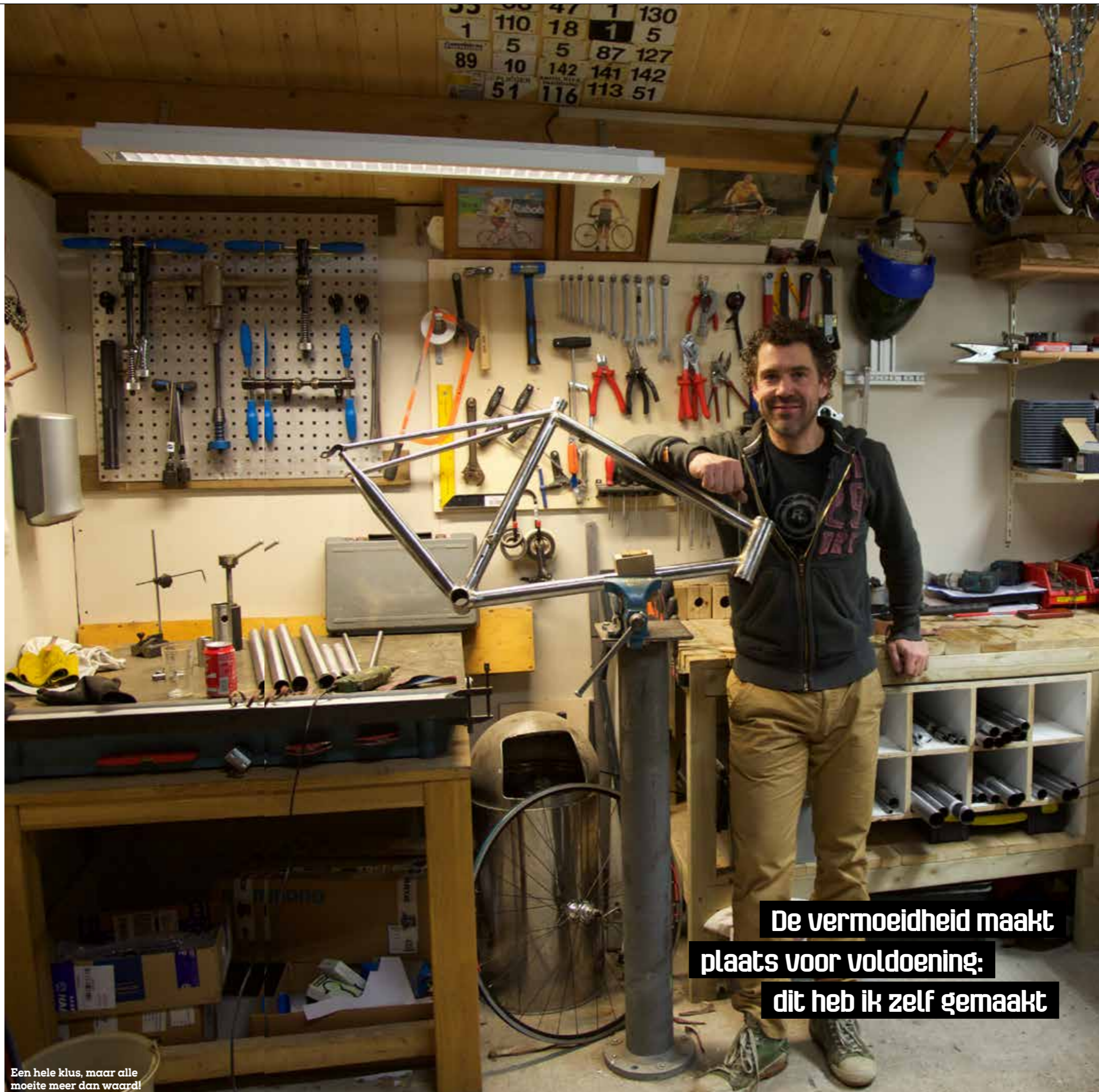
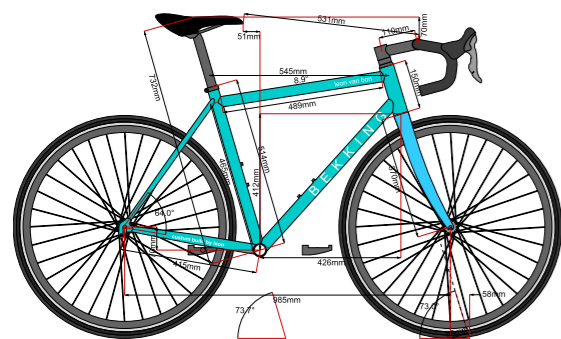
Alle maten werden ingevoerd in een computerprogramma. Dat leidde tot deze geometrie.

Leek me wel inderdaad leuk, maar als het niet zou gebeuren, ook prima. Op een ochtend krijg ik een telefoontje van clubgenoot Martin Bekking, zelf ooit een talentje op de fiets. "Hoi Léon,

lijkt het je wat om een stalen frame bij mij te bouwen?" Hoor ik dat nu goed? Ik? Lassen en zo...? Ik raak op slag opgewonden bij het idee. "Euh ja, natuurlijk!" Martin heeft sinds kort zijn eigen bedrijf dat gespecialiseerd is in stalen frames, op maat gemaakt en met een persoonlijke touch. Daarnaast geeft hij ook cursussen framebouwen voor iedereen die dat ziet zitten. Nu ik er daadwerkelijk zelf één mag maken, merk ik dat ik met de dag enthousiaster word.

Martin legt me grofweg uit wat de bedoeling is: "We bepalen eerst de geometrie, dan vijlen, schuren en lassen, daarna de details en ten slotte de afwerking. Dan ben je ongeveer zes dagen verder. Je hebt dan een kaal frame dat nog gespoten moet worden. Om erop te kunnen fietsen, moeten er natuurlijk nog wel onderdelen op." Het klinkt allemaal logisch en we plannen een aantal dagen.

Martin woont in de componistenbuurt in Apeldoorn, een gemoedelijke wijk uit de jaren vijftig. Achter zijn twee-onder-een-kapwoning heeft hij een schuurtje gebouwd dat dienst doet als werkplaats. Er bevinden zich een aantal grote machines en de pasfiets staat ook al klaar. Aan het

**De vermoeidheid maakt
plaats voor voldoening:
dit heb ik zelf gemaakt**

Een hele klus, maar alle moeite meer dan waard!

Gelast heb ik nog nooit. Solderen wel; op de lagere school, 32 jaar geleden

Meer
Léon van Bon heeft
tijdens het bouwen
van het frame nog
veel meer foto's
gemaakt. Je vindt ze
op Fiets.nl. Tik hier-
voor de code 160190
in het zoekvenster.

plafond hangen wat frames en wielen. De werkplaats ademt wielrennen. Ik heb mijn bikefitting van 1,5 jaar terug al eerder opgestuurd en hem verteld dat ik de Trek Madone uit 2011 echt een lekker fietsje vond. We overleggen over de hoeken en het effect wat dat heeft. Mijn fiets moet lekker pittig zijn. Niet te sloom, maar heerlijk actief. Uiteindelijk komen we ergens tussen de bikefitting- en de Trek-geometrie uit. Ik stap op de pasfiets en we stellen hier en daar nog wat bij. Alle maten worden opgemeten en ingevoerd in een computerprogramma.

Meteen daarna moet ik een aantal keuzes maken. Wil ik lugs, verbindingstukken tussen de buizen? Wil ik een geïntegreerd-, semi-geïntegreerd of een extern balhoofd? En welke maat buizen? Dit zijn voorlopig de eerste dingen waarover ik een knoop moet doorhakken. Het duizelt in mijn hoofd nu ik daadwerkelijk moet kiezen. Gelukkig

Daar gaan we.
Warm maken,
brons erbij, badje
maken, langzaam
toevoegen.
Makkie! Not!

heb ik er al over nagedacht en weet ik wat ik wil: een modern stalen frame met iets oversized buizen. Martin grijpt wat buizen onder de werkbank vandaan en legt ze naast elkaar. Ik kan me haast niet voorstellen dat mijn handen straks van die stalen pijpen een frame gaan maken. Laten we eerst maar eens een stukje proeflassen. Slik...

Klusvaardig

Mijn moeder is altijd verbaasd als ik iets heb geklust in huis. "Kan jij dat?", vraagt ze dan. Licht geïrriteerd zeg ik dan: "Ja, natuurlijk." Misschien is ze zo verbaasd omdat het zelden gebeurt. Ik omschrijf mezelf niet direct als superhandig. Maar een grote kluns met twee linkerhanden wil ik mezelf ook weer niet noemen. Ik schat mijn klusvaardigheden in op modaal. Een pietje precies ben ik dan weer wel, en als ik voor zo'n project ga, dan moet het ook goed. Het leukste project dat

ik ooit heb gedaan: commandeurs glad schuren, polijsten en laten graveren. LEON stond er op met sierlijke letters. Ze waren prachtig en ik was apetrots. (Voor de jonge lezers: commandeurs waren van die hendels aan je schuine buis waarmee je kon schakelen. Het liefst had je die van Campagnolo. Schakelen was in die tijd een kunstvorm. Precisiewerk. Het vleugelmoertje moest niet te strak en niet te los zitten, maar exact goed.)

Gelast heb ik nog nooit. Solderen wel, de laatste keer tijdens handenarbeid op de lagere school, zo'n (ahum) 32 jaar geleden. Toen was ik best handig. De printer ratelt en er komen verschillende tekeningen te voorschijn. Om de buizen netjes aan elkaar te maken, heeft de computer voor elke verbinding het juiste sjabloon berekend. Deze moet ik uitknippen en netjes op de buizen plakken. We beginnen met een proefstuk. Mijn handen trillen en Martin kijkt over mijn schouder mee. Knippen als er iemand met je meekijkt is best lastig. Ik merk dat ik nerveus ben, mijn handen zijn wat klam. Het opplakken van het sjabloon gaat nog moeilijker. Martin steekt een handje toe en ik voel me een kluns. Nu mag ik eerst gaan zagen, vijlen en schuren zodat de buizen op elkaar passen. Ik kan mijn energie goed kwijt. Een half uur later is het klusje geklaard. ▶

Vlam in de pijp

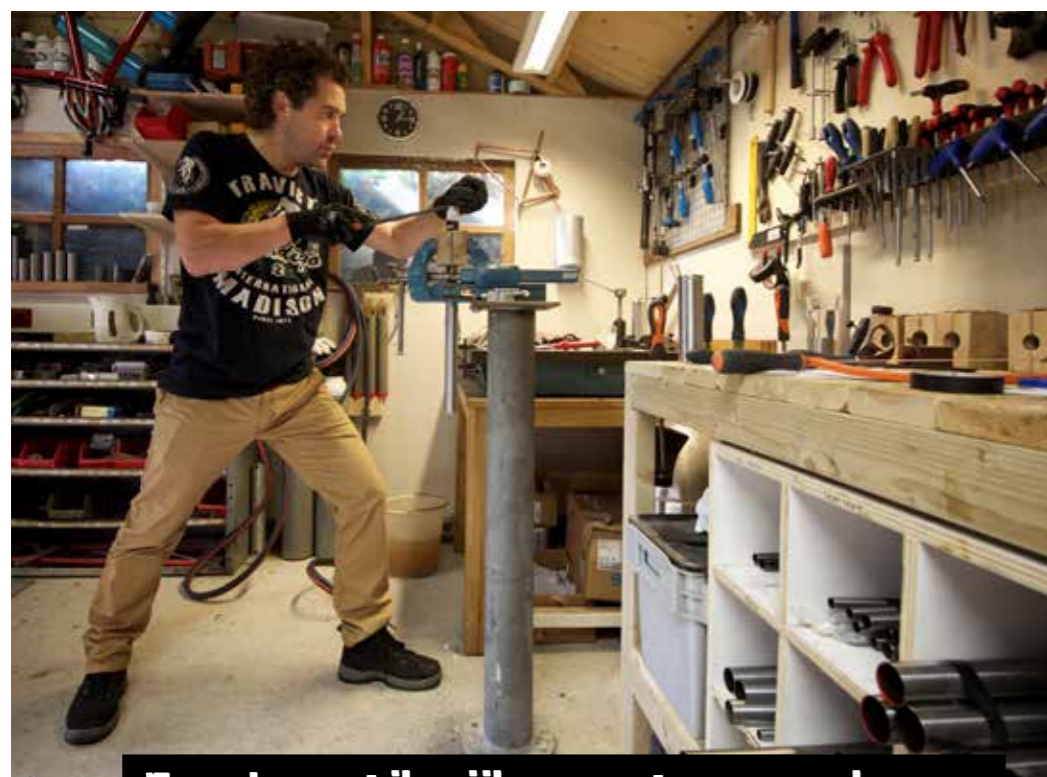
Het schort mag om, het masker op en de handschoenen aan. Ik doe een beetje flux op de buizen, zodat deze beschermd worden. Het goed afstellen van de vlam is een kwestie van gevoel. Het kraantje van de acetyleen-fles gaat open en met de speciale aansteker ontstaat de vlam. *Whoesj*. De roetdraadjes fladderen door de lucht. Beetje zuurstof erbij en dan de juiste verhouding zoeken. In mijn rechterhand heb ik de vlam en in de linker het brons om toe te voegen. Daar gaan we. Warm maken, brons erbij, badje maken en langzaam toevoegen. *Mak-kie! Not*. Wat valt dat tegen! Ik concentreer me. Focus me. Ik zie moeilijk wat ik moet doen... Dan ineens gaat het goed en ik zit in de flow. Ja! Ik kan het! Ik heb zin om een overwinningdansje te doen. Maar dat euforische gevoel is van korte duur. Voordat ik helemaal rond ben, lukt het opeens niet meer en ik ben verward. Mijn leermeester geeft, als het nodig is, op een rustige en prettige manier aanwijzingen. Beetje meer daar verwarmen, nu pas brons erbij. We zijn rond. Mijn eerste las is een feit!

Ik voel me stoer: *hgrrr hgrrr...* Tim Allen van *Home Improvement* is er niets bij. Buiten is het koud. De deur van de werkplaats staat open, maar ik sta in mijn T-shirt, want ik heb het warm. De buizen moeten met de sjablonen op maat worden gemaakt en het is flink aanpotten. Zagen, vijlen, kijken, nog meer vijlen en nog een beetje schuren. Het is precisiewerk en ik wil het goed hebben. Het is telkens beetje bij beetje passend maken. Buizen weer tegen elkaar houden en kijken waar er nog licht doorheen komt. Het is een heel gepuzzel en de sjablonen werken vooral als leidraad. Het frame wordt opgebouwd in een *jig*, een apparaat waarmee je de precieze maten en hoeken kunt instellen. De buizen van de grote driehoek zijn op maat en langzaam ontstaat er een frame.

Genieten

Met kleine laspuntjes wordt het frame aan elkaar gezet. Dan begint het echte laswerk. Goede en slechte momenten wisselen elkaar af als ik het frame in elkaar zet. Het is vermoeiend werk, dat valt me tegen. Ik had gedacht dat ik

het beter en mooier zou kunnen. Een nettere las betekent niet direct dat het beter is, maar vooral minder schuren in de afwerking. Toch merk ik dat ik enorm geniet van het proces en het bezig zijn in de werkplaats. Er heerst een aangename sfeer en ik voel me uitermate welkom. Hoofdredacteur Rodrick komt een kijkje nemen. Hij is laciend enthousiast, maar betreurt het dat ik niet voor een Chris King-balhoofd ben gegaan. Hij is ervan overtuigd dat ik daar spijt van ga krijgen. Er wordt over gedold en gelachen, maar ik blijf blij met mijn keuze. Volgens mij is Rodrick gewoon jaloers dat ik een frame aan het bouwen ben en hij aan de koffie zit. Er zijn diverse achterpatten, die veel van elkaar verschillen. Ik kies voor stoere, diepliggende patten waar de buizen in vallen. Ik ga weer vijlen en schuren. De achtervork is een heel gepruts. Een beetje vijlen heeft een veel groter effect op de aansluiting dan bij de grote buizen. En het moet natuurlijk precies passen. Tenminste, zo goed als mogelijk. Je merkt dat je voor jezelf een norm moet stel-

Eerst mag ik vijlen, zagen en schuren om de buizen op lengte te krijgen

De schuine buis en zitbuis sluiten naadloos aan op het bracket.

Het frame opbouwen in de jig.

Martin en Léon bekijken nauwkeurig of de 'fit' waterpas is.

len waar je genoeg mee neemt. Het blijft handwerk en het is daardoor niet helemaal perfect - zeker niet met zo'n eerste frame. Maar het is wel mijn frame. Martin geeft vooral aanwijzingen en springt heel af en toe bij. De patten worden gelast met zilver. Dit gaat veel gemakkelijker, maar is natuurlijk een stuk duurder. De bidon-nokjes, remkabelbegeleiders, en het derailleur-nokje worden ook gemonteerd met zilver. Het begint nu al echt op een fiets te lijken. Het is vreemd om met een boor in de weer te gaan. Voor het elektronisch schakelen nog drie gaten en dan is dat ook gebeurd. Het leuke is dat je zelf kunt bepalen waar je ze wilt hebben.

Mierenneuker

Avonden lang ben ik op zoek naar een carbon voorvork die goed bij mijn fiets past. Wat ben ik toch een mierenneuker en een zeur. Tientallen vorken bekijk ik, totdat ik bij Merida de juiste

vind. Eentje die mooi aansluit op het balhoofd en past bij de ronde buizen van het frame. Prettige bijkomstigheid is dat het Merida Experience Centrum ook in Apeldoorn zit. Tevens heb ik contact met Van Gemert Design over het spuitwerk. Al zit ik nog in de knoop met de naam en de kleur, een planning kan al wel gemaakt worden. De afwerking is een helse klus. Blaren, spierpijn, kramp, gaten in mijn handschoenen en uitputting zijn na een dag schuren allemaal aanwezig. De lasnaden moeten glad zijn, zodat je een mooi verloop krijgt tussen de buizen. De balans tussen tevreden zijn en te veel weghalen is lastig te vinden. Ik wil het perfect, maar met mijn lasprestatie is dat eigenlijk onmogelijk. Ik neem genoeg met wat het is, ook, omdat het dicht bij het gewenste ligt. Martin springt nog even bij en verhelpt nog een deukje in een naad. Uiteindelijk ben ik ruim tweeënhalve dag bezig met de afwerking.

Maar dan is het frame af. Klaar. De vermoeidheid maakt plaats voor een voldaan gevoel; dit heb ik zelf gemaakt! Ik stop de fiets in een doos en bedenk me hoe trots mijn moeder op me zal zijn. Ik schud Martin de hand. "Bedankt voor deze geweldige ervaring", zeg ik oprecht. Het voelt vreemd als ik de werkplaats uitloop. Alsof ik afscheid neem van iets wat nog te leuk is om mee te stoppen. Niet meer vijlen of las-sen. Geen precisiemeting om te kijken of buizen op elkaar aansluiten. Niet langer de geur van staal. Geen blaren en spierpijn. Ik ga het missen. Buiten is het al donker en het regent licht. Ik kijk nog een keer achterom. Eén ding weet ik zeker, dit was een item op mijn bucketlist waarvan ik niet wist dat ik hem had. Check!

Zodra het frame is gespoten en opgebouwd, gaat Léon hem testen. Een verslag daarvan komt in een van de volgende nummers van Fiets.

Zelf doen?

Wil je zelf een frame bouwen bij Bekking Frameworks? Tot 1 april 2016 loopt een aanbieding voor 1750 euro; dit is inclusief basis-materiaal. Na 1 april komt daar 265 euro bij. Je gaat dan wel naar huis met een zelfgebouwd frame en je bent ook een prachtige ervaring rijker. Meer info: bekkingframeworks.nl

